

Εξήγηση της Θ΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 3 Απριλίου, 2014

«Άπας γηγενής, σκιρτάτω τω πνεύματι λαμπαδουχούμενος· πανηγυριζέτω δε, αὐλῶν Νόων φύσις γεραίρουσα, την ιερὰν πανήγυριν της Θεομήτορος, και βοάτω· Χαίροις παμμακάριστε, Θεοτόκε, αγνή αειπάρθενε».

(Κάθε ανθρώπου που είναι πλασμένος και υπάρχει στη γη, ας σκιρτήσει το πνεύμα του, φέροντας τη λαμπάδα του Θεού. Και ας πανηγυρίζει στον ουρανό, η νοερά φύση των αγγέλων, ανυμνούσα την ιερή πανηγύρι της Θεομήτορος, και ας φωνάζει δυνατά· Να χαίρεις παμμακάριστε, Θεοτόκε, αγνή αειπάρθενε.)

Στον ειρμό της τελευταίας αυτής ωδής απευθύνεται καθολικό και παναρμόνιο μέλος στη Μητέρα του Θεού. Σ' αυτό μετέχουν άνθρωποι και άγγελοι. Όλοι μαζί συνθέτουν ύμνο προς την αγνή Θεόπαιδα για τα θαυμαστά μεγαλεία της. Κάθε θνητός - λέγει - ας σκιρτήσει από ενθουσιασμό και θριαμβική χαρά, φέρνοντας αλλά και φωταγωγούμενος από τη λαμπάδα που άναψε στην Παρθένο η χάρη του Πνεύματος του Θεού. Ας πανηγυρίζουν δε συγχρόνως και τα τάγματα των Αγγέλων, διότι η χάρη της Θεομήτορος καταλάμπει και αυτών τη νοερή και άυλη φύση, γιατί κατανοούν τρανότερα το μυστήριο της λυτρωτικής οικονομίας του Πλάστη τους. Όλοι μαζί, άνθρωποι και άγγελοι, ας ψάλλουν τον ύμνο της υπέρτατης αγάπης και χαράς: τον κύριον υμνείτε τα έργα και υπερυψώστε σε όλους τους αιώνες.

*

«Ίνα σοι πιστοί, το, Χαίρε κραυγάζωμεν, οι διά σου της χαράς, μέτοχοι γενόμενοι της αϊδίου, ρύσαι ημάς πειρασμού, βαρβαρικής αλώσεως και πάσης άλλης πληγής, διά πλήθος, Κόρη, παραπτώσεων, επιούσης βροτοίς αμαρτάνουσι».

(Για να μπορούμε εμείς οι πιστοί, που γίναμε διά σου μέτοχοι της αΐδιας χαράς να σου φωνάζουμε δυνατά το χαίρε, σώσε μας από πειρασμό, από βαρβαρική άλωση και κάθε άλλη πληγή, που επισκέπτεται, κόρη, τους θνητούς για τα πολλά τους παραπτώματα, όταν αυτοί αμαρτάνουν).

Οι πιστοί που μέσω της Παναγίας έγιναν μέτοχοι της αΐδιας χαράς, ζητούν την προστασία και την ενίσχυσή της για να μπορούν απρόσκοπτα να της απευθύνουν το χαίρε. Γιατί από μια θλιμμένη καρδιά είναι δύσκολο ν' ακουστεί ύμνος δοξολογικός. Η περίπτωση και η θλίψη, σε περίπτωση μάλιστα που είναι πληθωρικές στη ζωή, πιέζουν ασφυκτικά το πνεύμα και το εμποδίζουν ν' αναχθεί προς τον Πλάστη και ν' αναλυθεί σε ύμνο των θείων μεγαλείων του. Ζητούν, λοιπόν, από την Παρθένο να τους διαφυλάξει από τον πειρασμό, σύμφωνα και με το αίτημα της προσευχής του Υιού της: «Και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν, αλλά ρύσαι ημάς από του πειρασμού», ο οποίος πειρασμός είναι παγίδα επικίνδυνη για την ευόλισθη προς το κακό φύση του ανθρώπου, εγκυμονώντας πτώση και ηθική κάκωση. Στη συνέχεια ζητούν σωτηρία από βαρβαρική άλωση, η ζοφερή προοπτική της οποίας φόβιζε έντονα το βυζαντινό λαό. Καθώς επίσης και σωτηρία από κάθε άλλη πληγή, που αφήνει ο Θεός να συμβεί στους ανθρώπους για το πλήθος των πολλών τους αμαρτιών. Φυσικά στις περιπτώσεις αυτές η ανοχή του Θεού είναι πάντοτε παιδαγωγική, που απορρέει από την αγάπη και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για τον ηθικό σωφρονισμό των λογικών πλασμάτων του. Ο Θεός παραχωρεί τις κακουχίες και τις πληγές όχι για να εκδικηθεί τα πλάσματά του, αλλά για να τα συνενώσει και να τα **παιδαγωγήσει**, ώστε να συνέλθουν από το δηλητήριο και την παράλυση της αμαρτίας, που απειλούν ν' αφανίσουν την ψυχή. Επειδή όμως η προοπτική των κακών αυτών είναι ενδεχόμενο να οδηγήσει σε νέες πτώσεις τον ασταθή και κυμαινόμενο άνθρωπο, για τούτο απευθύνεται η δέηση προς την Παρθένο, για να λυτρώνει τους υμνολόγους της από αυτά τα κακά, να τους ασφαλίσει στην αρετή και την πίστη και να τους χαρίζει ευφορία ψυχής, ώστε απρόσκοπτα ν' απευθύνουν σ' αυτήν το, χαίρε.

*

«Ωφθης φωτισμός, ημών και βεβαίωσις όθεν βοώμεν σοι· χαίρε, άστρον άδυτον, εισάγον κόσμω του μέγαν Ήλιον· Χαίρε Εδέμ ανοίξασα την κεκλεισμένην, Αγνή· Χαίρε στύλε πύρινε, εισάγουσα, εις την άνω ζωήν το

ανθρώπινου».

(Φάνηκες φωτισμός και στερέωσή μας· για τούτο σου φωνάζουμε δυνατά· Χαίρε άστρο άδυτο, που εισάγεις στον κόσμο τον μεγάλο Ήλιο· Χαίρε Αγνή, συ η οποία άνοιξες την Εδέμ που έκλεισε η παρακοή· Χαίρε συ, στύλε πύρινε, που οδηγείς στην άνω ζωή το ανθρώπινο).

Ο ποιητής επιμένει κατά τη συνήθειά του στην ανάδειξη του θαύματος της Θεοτόκου, ανατρέχοντας στην Π. Διαθήκη, όπου προσπαθεί να βρει τις ανάλογες εικονικές προτυπώσεις. Και πρώτα, χαρακτηρίζει την Παρθένο σαν ένα μικρό αστέρι, που εισήγαγε στον κόσμο τον μεγάλο Ήλιο της Δικαιοσύνης, τον Κύριον Ιησού Χριστό, που πρόβαλε από τον ορίζοντά της φωτεινός και ωραίος, για να φωτίσει τη σκοτεινιασμένη ανθρωπότητα με το φως της θεογνωσίας και να ζεστάνει την παγωνιά της με τη θαλπωρή της αγάπης του.

Ανατρέχει κατόπιν στη Γένεση, στο περιβόλι της τρυφής, όπου τοποθέτησε ο Θεός τον πρωτόπλαστο ν' απολαμβάνει τις χάρες του. Βλέπει την Εδέμ κλειστή και τον άγγελο κρατώντας πύρινη ρομφαία να φυλάει την είσοδό της. Την Εδέμ την έκλεισε η Εύα, η κακή νοικοκυρά του Παραδείσου, με την απροσεξία και το σφάλμα της. Αυτή την κλεισμένη Εδέμ την άνοιξε η Μαρία, η κόρη της Εύας, η καλή νοικοκυρά της Βασιλείας. Το κλειδί το πήρε από τον Υιό της που κατοίκησε μέσα της· και ήταν το κλειδί αυτό η άκρα ταπείνωση, η υπακοή και η συγκατάθεση της Κόρης στο λυτρωτικό θέλημα του Πλάστη της. Και ενώ η Εύα με την παρακοή της γκρέμισε τον κόσμο στο χάος και την απελπισία, η νέα Εύα της χάριτος με την υπακοή της μάζεψε τον κόσμο από την εξορία της αμαρτίας και τον οδήγησε πίσω στο αρχικό σπίτι του, αφού παραμέρισε το φλογισμένο μαχαίρι του αγγέλου και άνοιξε την πόρτα που εμπόδιζε την είσοδο.

Χαιρετίζει κατόπιν την Παρθένο ως στύλο πύρινο που εισάγει το γένος των ανθρώπων στην άνω ζωή. Όπως παλαιά ο λαός του Θεού κατά την περιπλάνησή του στην έρημο, κατευθυνόταν στη γη των Πατέρων του από φωτεινή στήλη που του έδειχνε τη νύχτα το δρόμο, έτσι και η αγνή Κόρη του Θεού, σαν ένας άλλος φωτεινός στύλος, καθοδηγεί με τη λάμψη του θεομητορικού μυστηρίου της την ανθρωπότητα που πιστεύει στον Υιό της, στην πορεία της προς την Άνω Ιερουσαλήμ, την Πόλη του Θεού.

*

«Στώμεν ευλαβώς, εν οίκω Θεού ημών και εκβοήσωμεν Χαίρε κόσμου Δέσποινα· Χαίρε Μαρία, Κυρία πάντων ημών· χαίρε η μόνη άμωμος, εν γυναιξί και καλή· χαίρε σκεύος, μύρον το ακένωτον, επί σε κενωθέν εισδεξάμενον».

(Ας σταθούμε ευλαβικά στον οίκο του Θεού μας και ας φωνάξουμε δυνατά· χαίρε, Δέσποινα του κόσμου· χαίρε Μαρία, κυρία όλων μας· χαίρε, η μόνη άμωμος και καλή μεταξύ των γυναικών· χαίρε, σκεύος που δέχτηκε μέσα του το ακένωτο μύρο του Θεού (το Χριστό), που άδειασε επάνω σου).

Ο υμνολογικός οίστρος του στιχουργού συνεχίζεται. Ας σταθούμε ευλαβικά - φωνάζει - στον οίκο του Θεού μας, την εκκλησία και ας φωνάξουμε δυνατά. Και σε όλα μεν τα μέρη της πλάσεως πρέπει να δοξάζει ο άνθρωπος το Θεό, γιατί ολόκληρο το σύμπαν είναι η κατοίκησή του. Στο ποίημα υπάρχει και ο ποιητής, στο κτίσμα ο κτίστης. Όλα τα πλάσματα που βγήκαν από τη χάρη του Θεού συνθέτουν ναό, από τον οποίον αναδίδεται η παγκόσμια λειτουργία, ο καθολικός αίνος και η δοξολόγηση του Υψίστου. Η εκκλησία όμως είναι ο ιδιαίτερος χώρος στον οποίον κατοικεί ο Θεός. Είναι το αληθινό σπίτι του Θεού. Σ' αυτό μένει διαρκώς ο Χριστός στα τίμια δώρα της ευχαριστίας, στο σώμα και το αίμα του. Η Εκκλησία είναι ντυμένη στη χάρη του Θεού. Εκεί ο πιστός συναντά και ενώνεται με το δημιουργό του.

Ας σταθούμε, λοιπόν, στον οίκο του Θεού μας κι' από κει ας ανακράξουμε με ευλάβεια. Χαίρε Δέσποινα του κόσμου, Μαρία, Κυρία όλων μας. Η χάρη της Παναγίας δεσπάζει στην κτίση. Είναι η χάρη του ίδιου του Θεού, που σκηνώσε μέσα της. Και όπως ο Υιός, ο Θεάνθρωπος Ιησούς, δεσπάζει των απάντων, ως δημιουργός και σωτήρας του κόσμου, έτσι και η άχραντη Μητέρα που βρίσκεται πίσω από τον Υιό, είναι μαζί του Κυρία του κόσμου και της κτίσεως. Παράλληλα είναι και η οικοδέσποινα της Βασιλείας, των φωτεινών διαμερισμάτων του ουρανού, οι χάρες του οποίου περνούν από τις χάρες της Μεγάλης Δέσποινας. Σ' αυτήν αναπαύεται ιδιαίτερα ο Θεός. Στο μυστήριό της πνίγονται οι άγγελοι από ευλογίες και δωρεές. Είναι το άφθαρτο ψωμί του ουρανού, ο γλυκασμός των αγγέλων και η χαρά των σωσμένων!

Στη συνέχεια το τροπάριο τη χαιρετίζει ως την μόνη «άμωμον εν γυναιξί και καλήν». Όχι, φυσικά, ότι δεν υπάρχουν άλλες γυναίκες άμωμες και καλές. Υπάρχουν πολλές, φιγούρες όμορφες της Εκκλησίας και της Βασιλείας. Αυτές όμως υπερβαίνει ασυγκρίτως η Μαρία. Η χάρη της είναι ιδιαίτερη, η ομορφιά της ασύγκριτη. Είναι η Μάνα του Θεού! Μόνο σ' αυτή τη διάσταση, ως Θεομήτωρ, λέγεται ότι είναι η μόνη άμωμη μεταξύ των γυναικών και καλή. Γιατί εχρημάτισε το χρυσωμένο από το Πνεύμα του Θεού σκεύος, στο οποίο χύθηκε το ακένωτο μύρο της Τριάδος, ο αίδιος βλαστός του Θεού, που μύρισε την Κόρη με την ευωδιά του· κι' η κόρη με τη σειρά της μύρισε την πλάση ολόκληρη, την παστάδα του ουρανού, όπου τελέστηκαν οι μυστικοί γάμοι του Αρνίου με το σώμα των Αγίων του!

*

«Η περιστέρα, η του ελεήμονα αποκυήσασα, χαίρε Αειπάρθενε· οσίων πάντων χαίρε το καύχημα, των αθλητών στεφάνωμα· χαίρε απάντων τε, των δικαίων, θείου εγκαλλώπισμα, και ημών των πιστών το διάσωμα».

(Η περιστέρα, που γέννησε τον ελεήμονα Θεό, χαίρε, Αειπάρθενε· συ που είσαι το καύχημα όλων των οσίων και το στεφάνωμα των αθλητών (της πίστεως). Χαίρε το εγκαλλώπισμα όλων των δικαίων και ημών των πιστών το διάσωμα).

Και η υμνολόγηση εξακολουθεί. Ο ποιητής παραβάλλει την Μαρία με περιστέρι καθαρό και πάλλευκο, από το οποίο συγκατατέθηκε να γεννηθεί ο ελεήμων Θεός. Με περιστέρι, γιατί το πουλί αυτό είναι άκακο, αγαθό και ειρηνικό. Έτσι και η Παρθένος ήταν το μοναδικό πλάσμα το καθαρό και αγνό, που μπορούσε να λειτουργήσει επάξια στο πάλλευκο θαύμα της σαρκώσεως του Λόγου.

Τη χαιρετίζει ως Αειπάρθενο. Μητέρα δηλαδή που γέννησε χωρίς να χάσει την ομορφιά της αγνείας της. Άνοιξε η μήτρα της για να περάσει η ανθρώπινη φύση του Υιού Θεού, χωρίς το γεγονός να καταλύσει την παρθενία της. Ω μυστήριο θείο και ακατάλυτο· πόσο χανόμαστε στη σαγήνη της απειρίας σου! Βλέπουμε και δεν κατανοούμε. Κι όμως στην αγνωσία μας, γνωρίζουμε το αδιάγνωστο στο εκστατικό φως της θείας μετουσίας.

Τη χαιρετίζει ως το καύχημα όλων των όσιων και των αθλητών το στεφάνωμα. Γιατί στο πρόσωπό της συγκλίνουν η άθληση και τα πνευματικά παλαίσματα των Αγίων. Σ' αυτήν καταλήγουν τα αγωνίσματα της πίστεως. Είναι των δικαίων το θείον εγκαλλώπισμα, το στεφάνι και η ομορφιά της αρετής και της δικαιοσύνης. Γιατί στο θαύμα της καλύπτεται το θαύμα του Θεού, στη χάρη της η χάρη του ενανθρωπήσαντος Λόγου. Η Μαρία προηγείται του Λόγου, ο Λόγος στεφανώνει την Μαρία. Ω θεία και άρρητη συμπλοκή, στην οποία υπάρχει το διάσωσμα των ανθρώπων! Και ιδιαίτερα των πιστών, οι οποίοι αισθανόμενοι την απροσμέτρητη δωρεά και μη έχοντας τίποτε άλλο ν' αντιπροσφέρουν προς την αινιγματική Μητέρα, ανοίγουν τα χείλη και τις καρδιές τους για να της ψελλίσουν ταπεινά το χαίρε του Αγγέλου!

*

«Φείσαι ο Θεός, της κληρονομιάς σου τας αμαρτίας ημών, πάσας παραβλέπων νυν, εις τούτο έχων εκδυσωπούσαν σε, την επί γης ασπόρως σε, κυοφορήσασαν, διά μέγα, έλεος θελήσαντα, μορφωθήναι Χριστέ, το αλλότριον.

(Συγχώρησε, Θεέ μου, τις αμαρτίες της κληρονομιάς σου (αυτών που έγιναν δικοί σου), παραβλέποντας αυτές και έχοντας προς τούτο εκδυσωπούσα σε αυτήν, που χωρίς ανθρώπινη σπορά σε κυοφόρησε, όταν θέλησες, για το μέγα σου έλεος, να μορφωθείς το αλλότριον, να λάβεις δηλαδή την ξένη προς τη φύση σου ανθρώπινη μορφή).

Και κατακλείεται ο υπέροχος αυτός Κανόνας με αποστροφή προς τον Θεόν να συγχωρήσει τις αμαρτίες της κληρονομιάς του, των δικών του δηλαδή ανθρώπων, που πιστεύουν σ' αυτόν εξαγορασμένοι με το αίμα του Υιού του. Και η αίτηση δεν είναι παράδοξη. Μπορεί μεν οι πιστοί να ανήκουν στο Θεό· αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι και αναμάρτητοι. Η αμαρτία είναι ο καθολικός κλήρος της ανθρωπότητας. Ακόμα και οι Άγιοι, ενόσω εξακολουθούν να βρίσκονται στη ζωή, έχουν πάντοτε τη δυνατότητα της αμαρτίας. Και κυρίως αυτοί πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και να προσεύχονται στο Θεό για την άφεση των παραπτωμάτων τους. Στη δέησή τους αυτή, οι πιστοί έχουν και τη συμμαχία της Παρθένου, η οποία χωρίς ανθρώπινη σπορά εγέννησε το Χριστό. Η Παρθενομήτωρ εκδυσωπεί τον Υιό για

τα αμαρτήματα των ανθρώπων, ο οποίος, κινούμενος από το άπειρό του έλεος και θέλοντας να σώσει τον άνθρωπο από την αμαρτία, προσέλαβε από την ολοκάθαρη φύση της, το ξένο προς τη θεότητα στοιχείο, την ανθρώπινη φύση του.

(Ανδρέα Θεοδώρου, Καθηγητού Παν/μίου Αθηνών, «Χαίρε Νύμφη, Ανύμφευτε», εκδ. Αποστ. Διακονίας, σ. 68-76.)

(Πηγή ηλ. κειμένου: fdathanasiou.wordpress.com)

[Εξήγηση της Α΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της Γ΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της Δ΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της Ε΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της ΣΤ΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της Ζ΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)

[Εξήγηση της Η΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου \(Ανδρέας Θεοδώρου\)](#)